

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Etenduskunside osakond

Teatrikunsti visuaaltehnoloogia õppekava

Lavastuskorralduse eriala

Silja Koppel

**VASTLOODUD PROJEKTIJUHI AMETI TÄITMINE
REPERTUAARITEATRIS LAVASTUSE „PAO-PAO.
KULDSE TRIO LOOD“ NÄITEL**

Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Liina Unt

Kaitsmisele lubatud

(juhendaja allkiri)

Viljandi 2018

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	4
1. ENDLA TEATER JA LAVASTUS „PAO-PAO. KULDSE TRIO LOOD“	6
1.1. Endla Teater.....	6
1.2. Lavastus „Pao-Pao. Kuldse Trio Lood“	7
2. PROJEKTIJUHT.....	9
3. LAVASTUSE VALMIMISPROTSESS.....	12
3.1. Lavastuse lähteülesanne	12
3.2. Eelarve ja rahastus.....	13
3.3. Meeskond	13
3.4. Lavakujundus	15
3.5. Taristu planeerimine.....	16
3.5.1. Publikuala	17
3.5.2. Etendusala.....	18
3.6. Lepingud, regulatsioonid.....	20
3.7. Turundus ja reklaam	20
3.8. Sponsorlus	21
3.9. Prooviperiood ja etendused Reius	22
3.10. Tulemus	23
3.10.1 Piletimüük ja külastatavus	24
3.10.2 Analüüs ja tagasiside	25
4. ENESEREFLEKTSIOON.....	27
5. KOKKUVÕTE.....	29

KASUTATUD ALLIKAD.....	31
LISAD	32
Lisa 1- Lavakujunduse tehnilised joonised	32
Lisa 2 - Lavakujunduse visuaal maastikul.....	33
Lisa 3 - Fotod lavastusest „Pao-Pao. Kuldse Trio lood“	34
Lisa 4 - „Pao-Pao.Kuldse Trio lood“ meediakajastus	41
SUMMARY	42

SISSEJUHATUS

Minu loov-praktilise lõputöö praktiline osa koosnes Endla Teatri suvelavastuse „Pao-Pao. Kuldse Trio lood“ ettevalmistamisest ja läbiviimisest projektijuhina. Endla teatris töötan ma alates 1983. aastast, 1988. aastast täidan inspitsient-rekvisiitori ametikohustusi. Inspitsiendi tööks on olla vahelüli loomingulise ja tehnilise meeskonna vahel, juhtida ja korraldada proovide ja etenduste tehnilist kulgu. Eesti keele seletava sõnaraamatu järgi on inspitsient näitejuhi abi, etenduse häireteta kulgemise ja lavatehnilise külje eest vastutaja (EKSS 2009 *sub inspitsient*)

Endla teatris on tehtud suvehooajal vabaõhulavastusi juba 1999 aastast. Varasemalt on lavastusmeeskond koosnenud teatri tehnilistest ja administratiivtöötajatest ning eraldi projektijuhti pole kasutatud. 2015. aastal Kaelase mõisa pargis toimunud suvelavastuse „Werther“ kokkuvõtvast analüüsist jäi kõlama mõte, et statsionaarist väljas toimuvatel suurematel ettevõtmistel peaks olema keegi, kes valdab kogu informatsiooni ja hoiab tööprotsessi kontrolli all (Wertheri tehniline analüüs 2015). Sellest ajendatult otsustas teater järgmisel vabaõhulavastusel kasutada projektijuhti ning mulle tehti ettepanek see ülesanne enda peale võtta, mis ühtlasi andis mulle hea võimaluse koolis õpitud praktiseerida.

Teatrimaja ja inimesed on mulle tuttavad, seega teatripoolne pakkumine suvelavastuse valmimise protsessis osaleda projektijuhina tundus huvitava väljakutsena. Olles pikalt teatris töötanud, arvasin end teadvat-tundvat Endla teatri struktuuri ja lavastusprotsessi tervikuna. Lisaks omasin ma inspitsiendi tööülesandeid täites varasemat kogemust vabaõhulavastuste protsessist.

Käesoleva kirjaliku töö eesmärk on anda ülevaade Endla Teatri vabaõhulavastuse „Pao-Pao. Kuldse Trio lood“ (edaspidi „Pao-Pao“) valmimisest ja analüüsida minu rolli projektijuhina selle lavastuse juures. Olukorra teeb eripäraseks see, et tegemist on toimiva

repertuaariteatriga, mille töötajatel on väljakujunenud töö- ja koostööharjumused ning varasemad suuremad lavastusprojektid on toimunud ilma projektijuhita. Seega on tegemist uue ameti loomisega olemasoleva süsteemi sees ning mina sattusin selle esimeseks täitjaks. See olukord kujunes omamoodi väljakutseks ka kõigile teistele protsessis osalevatele töötajatele, kes pidid enda väljakujunenud harjumusi uue raamistiku valguses muutma. Tegemist ei ole eraldi püsiva ametikohaga, vaid funktsiooniga, mida teatri töötaja täidab ühe lavastusprotsessi jooksul. „Pao-Paole“ järgnenud suvelavastuse „Säärane mulk“ (2017) juures oli projektijuhiks teatri peaadминистраator.

Esimeses peatükis tutvustan põgusalt Endla teatrit ning „Pao-Pao“ lavastust. Teine peatükk toob välja projektijuhi nimetusega seotud probleemid. Kolmandas peatükis annan ülevaate „Pao-Pao“ valmimisest etappide kaupa. Tegin projekti jooksul märkmeid, mis moodustavad suurema osa selle peatüki allikatest. Neljas peatükk keskendub minu kui projektijuhi tegevuse analüüsile ja kriitilisele eneserefleksioonile, millele järgneb kokkuvõte.

1. ENDLA TEATER JA LAVASTUS „PAO-PAO. KULDSE TRIO LOOD“

1.1. Endla Teater

Endla on traditsiooniline riigilt toetust saav repertuaariteater, pakkudes mängukavas algupärandeid, maailmaklassikat, draama- ja muusikalavastusi. Mängupaikadeks on suur saal, väike saal (Küün) ja valge saal. Oma lavastusi esitletakse ka ringreisidel teistes teatrites ja kultuurimajades üle Eesti.

Eesti Entsüklopeedia järgi on repertuaariteater alalise näitetrupi ja esinemiskohaga teater, mis hoiab mängukavas korraga suurt hulka lavastusi ning valmistab samaaegselt ette uusi. Repertuaariteatrile vastandub komertsteater. (EE 2006 *sub* **repertuaariteater**) Kui aastal 2006 oli repertuaariteatri vastandiks komertsteater, siis 2009 pakutakse selleks juba projektiteatrit. Eesti keele seletav sõnaraamat kirjeldab repertuaariteatrit nii: „Täiemahulise loomingulise koosseisuga teater, mille repertuaari koostamisel peetakse silmas võimalikult erinevaid sihtrühmi ning korraga on mängukavas mitmeid lavastusi. Püsitrupiga repertuaariteater. Repertuaariteater ja projektiteater“ (EKSS 2009 *sub* **repertuaariteater**) Kaasajal ongi repertuaariteatrile täpsemaks vastandiks projektiteater, kus harilikult puudub püsitrupp või on see vaid väikese arvuline tuumik ja lavastusi produtseeritakse projektipõhiselt ning esitatakse eelnevalt planeeritud arv kordi.

Endla eripäraks on 1968. aastal alguse saanud suvehooaeg, kus mängitakse vähemalt ühe kuu jooksul statsionaaris Pärnu puhkajatele. Hiljem on lisandunud sellele vabaõhuetendused. Endla repertuaaris on tavaliselt 20-25 lavastust, aastatel 2010-2016 22-28 ja ühel hooajal sünnib enamasti 8-10 uuslavastust. Etendusi antakse aastas 320-340, neist 50-60 väljaspool Pärnut. (Teatristatistika)

1999 aasta suvel lavastas tollane teatri peanäitejuht Raivo Trass Reius esimese suurema vabaõhulavastuse, milleks oli Jaan Tätte kirjutatud näitemäng „2000 aastat elu Eestimaal ehk piknik Reiu jõel“. Lavastus osutus ülimenukaks ja seda mängiti ka järgmisel suvel, siis juba pealkirja all „2001 aastat elu Eestimaal“. Looduslikult kaunis paik Reiu jõe ääres meeldis nii tegijatele, kui publikule, ning sellest sai Endla suvelavastuste traditsioon, mis kestis aastani 2007, mil Tiit Palu lavastas oma kirjutatud kogupere näitemängu „Tsirkus“. Lavastus ei täitnud teatri eesmärke, planeeritud publikuhuvi jäi kesiseks, lisaks toimus veel Eestis sel ajal majanduslangus ning ebasoodsate tingimuste koosmõju lõpetas Endla etendustegevuse Reiu jõe kaldal mõneks ajaks.

Peale kaheksa aastat kestnud pausi oli kogunenud piisavalt julgust jälle vabaõhulavastusega katsetada, ning 2015. aasta suvel lavastas Laura Mets Kaelase mõisa pargis suvelavastusena maailmaklassikal põhineva teose „Werther“. Kuigi jahe suvi ning sajused ilmad õues mängimist ei soosinud, oli näitetrupp täis energiat ja lavastus võeti publiku poolt hästi vastu. 2016. aasta suvelavastus „Pao-Pao. Kuldse Trio lood“ oli tagasipöördumine suvelavastuste traditsiooni juurde Reius ja teatri jaoks märgiline sündmus.

1.2. Lavastus „Pao-Pao. Kuldse Trio Lood“

Lavastus „Pao-Pao. Kuldse Trio lood“ oli Endla teatri suvelavastus, mida mängiti vahemikus 8.-24. juuli 2016. Lavastust mängiti 12 korda Paikuse-Reiu vabaõhulaval ja seda külastas kokku 8769 vaatajat, keskmine külastajate arv 715 etenduse kohta.

- Autor, lavastaja, kunstnik ja muusikaline kujundaja Ivar Põllu (Tartu Uus Teater)
- muusikajuht Rando Kruus
- kostüümikunstnik Renate Keerd
- valguskunstnik Margus Vaigur
- laval Mihkel Smeljanski, Jüri Vlassov, Ireen Kennik, Carmen Mikiver, Ago Anderson, Juss Haasma, Lauri Mäesepp, Sander Rebane, Jaan Rekkor, Tambet Seling ning Endla Noortestudio: Laura-Retti Laos, Anna -Maria Pink, Annika Uiho, Mike-Richard Koch

Etenduse pikkus koos vaheajaga 2h 45min, vaheaja pikkus 30min.

Endla teatri kodulehel on lavastust kirjeldatud järgmiselt:

„Kuldne Trio. Pole vist eestlast, kes Kuldset Triot ei teaks. Smeljanski, Vlassov ja ... noh, see kolmas. Just enam-vähem täpselt samamoodi nagu karnevali kõikelubav tolategemine oli keskajal vastureaktsiooniks kiriku karmusele, oli kultuslik pulliansambel Kuldne Trio paljudele leevenduseks nõukogude Eesti hallis ja absurdses karmuses.

Tagantjärele võib arvata, et tegemist polnud kvaliteethuumoriga. Ajal, mil vabastavaks naeruks piisanuks ka väiksest vihjest, ei hoidnud Kuldne Trio värvide ja rõhkudega kunagi kokku. Kuldse Trio nali pole kunagi olnud pooltoonides, kunagi pole jäänud selgusetuks, kus see nali tehti. See kas meeldis või mitte.

Aga lähemalt vaadates on pilt sootuks leebem ja Kuldne Trio siiski väga naljakas ja veetlev. Või lihtsalt tundub see nii, sest kõik sealt ajast tulnud inimesed on Trio loomingust läbi imbinud ning helged lapsepõlvemälestused ei kuulu arvustamisele... (Endla Teater 2016)

Veiko Märka iseloomustabki lavastust tervikuna Eesti Päevalehes naljaloona: „Pao-Pao“ on stiilne ja tujuküllane muusikaline farss ühest bändist, ühest teatrist ja ühest maakonnast. (Märka, 2016) Ivar Põllu toob „Sirbis“ ilmunud intervjuus välja, et algmaterjaliks oli meenutuste raamat („Kuldse trio lood“, Eesti Ekspressi Kirjastus 2008), mille lugusid ta omavahel kombineeris. Kuna lavastuses osalesid toonase Endla ja Kuldse Trioga seotud näitlejad, siis kirjutas Põllu proovide ajal tekstile täpsustusi ja lisandusi. Eesmärgiks oli jõuda lugudest edasi üldistuseni, mitte saavutada faktitäpsust. (Upan 2016)

Projekti partnerid olid Cramo, Pärnu Kaitseliit, Paikre, TREV-2, Paikuse vald, Pärnu Jahtklubi, Kemmerling, Toi Toi, Tallinna Lauluväljak, UC Rent. Sponsorid: Cramo, Paikre, Amserv

2. PROJEKTIJUHT

Eesti teatris on korraldusega seotud ametite terminoloogia segane, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias õpetatakse lavastuskorraldajaid ja kultuurikorraldajaid. Püüdes leida õiget nimetust oma tööle annan ülevaate mõnede ametinimetuste ja –kohustuste sisust Eesti teatris. Teatrites on palgal nii projektijuhte kui produtsente, selget ühtset kokkulepet, mida miski tähendab, ei ole. Rakvere teatris ja Tallinna Linnateatris on palgal projektijuhid ja Vanemuises produtsent. Põhilised tööülesanded aga antud ametikohtadel ei erine, mõlemate ametite sisuks on koordineerida projektigrupi tööd ja vastutada projekti läbiviimise eest nii tähtajalisest kui eelarvelisest aspektist. Järgnevalt toon võrdluseks välja kolme Eesti teatri projektijuhi–produtsendi töökohustused lähtuvalt ametinimetusest.

Linnateatri projektijuhi töökohustused:

„Juhtida projektide elluviimist, koostama eelarveid, valmistama ette lepinguid ja jälgida nende täitmist. Projektijuht teeb koostööd erinevate teatri struktuuriüksustega ning on oluliseks ühenduslüliks teatri loomingulise ja korraldusliku poole vahel“ (Tallinna Linnateatri uudised, 2017)

Rakvere teatri projektijuhi töökohustused:

„Töötab välja projektide ideed, koostab projektide eelarve, valmistab ette projektidega seotud lepingud, kaasab projektidesse vajalikud töötajad, annab projektidega seotud ülesandeid ja kontrollib nende täitmist, leiab koostöös turundusjuhiga vajalikud koostööpartnerid, annab reklaamijuhile infot projektidega seotud ürituste kohta, pakub välja meediakajastuste ideed ja kooskõlastab need turundusjuhiga, kogub ja produtseerib projekte tutvustavad tekstid, vajadusel sisestab need kodulehele“ (Rakvere teater 2018)

Vanemuise produtsendi töökohustused:

„Erinevate teatri projektide produtseerimine lähtuvalt Tööandja käskkirjadest. Töötaja poolt produtseeritavate projektide raames korraldada lavatehnilise ja loomingulise meeskonna tööd, tagada efektiivne infovahetus projekti erinevate osapoolte vahel. Teatri erinevate projektide litsentside-alased läbirääkimised. Osalemine Teatri loomenõukogu töös. Teatrile ning Teatri projektidele kasulike koostööpartnerite, toetajate otsimine. Koostöö reklaami- ja müügi osakonnaga. Etenduste, projektide, kontsertide eelarvete koostamine koostöös teiste osakondadega, vastutus töötaja poolt produtseeritavate projektide eelarve täitmise ning kontrollimise ees“. (Vanemuine 2018)

Vaatamata ametinimetuste erinevusele kattuvad nende ametite põhilised töökohustused. Mõistete segadusele aitab kaasa see, et Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias õpetatakse lavastuskorraldaja eriala, mis ei ole reaalselt teatris kasutatav ametinimetuse. Selle vilistlased töötavad teatrites nii etenduste juhtide kui lavastusjuhtidena. Kultuurivaldkonnaga seotud projektijuhtimist ja produtseerimist on lisaks võimalik õppida ka kultuurikorralduse erialal.

TÜ VKA avalikes materjalides ei leidu seletust, kes lavastuskorraldaja on. Oma reklaamvideos tutvustab kool lavastuskorraldaja ametit järgmiselt:

„Amet, mis on ühtlasi nii raskem kui ka huvitavam teatris, tegutsetakse valdkonnas, kus kohtuvad kunstiline pool – lavastajad ja kunstnikud ning tehniline pool ehk siis need, kes toodavad ja viivad läbi etendust. Selle eriala lõpetanu ei pea tingimata kõike ise oskama aga ta peab leidma õiged inimesed eesmärgi saavutamiseks. Lavastuskorraldaja eriala eeldab häid teadmisi kogu teatri funktsioneerimisest ja selle eriala lõpetanul on eelkõige võimalus töötada teatrites lavastusala juhatajana, tehnilise direktorina, etenduse juhina või produktsioonide juures projektijuhina ja produtsendina“. (Simmer 2014)

„Lavastuskorraldaja on ideaalis see inimene, kes ühendab endas organisaaatori võimed ja hea tehnilise taibu. Lisaks sellele, et ta korraldab sündmuse alates publiku kohalemeelitamisest, trupi kokkupanemisest, töökavade koostamisest lõpetades lavatehniliste küsimuste lahendamisega“. (Unt 2014)

Seda nägemust tehnilise ja korraldusliku poole ühendamisest toetav teatrikunsti visuaaltehnoloogia õppekava, kuhu kuuluvad kultuurikorralduslikud ning lavatehnilised õppeained. Neist esimesed (fundraising ja sponsorlus, turundus, tööõigus, majandusarvestus, organisatsiooniõpetus, läbirääkimiste tehnika, maksundus ja võlaõigus kultuuriettevõtluses, loomemajanduse alused, Euroopa Liidu struktuurid, etenduskunstide projekti juhtimine) lisavad baasteadmisi ning pädevust sündmuste korraldamiseks ja administreerimiseks. Need teadmised ja oskused on vajalikud lavastusprojektide korraldamisel. Õppekava põhjal on näha, et lisaks korralduslikule poolele peab lavastuskorraldaja valdama lavatehnika terminoloogiat ning omama tehnilist taipu, et lugeda tehnilisi tööjuhendeid ja -jooniseid. Lavastuskorraldaja ametis on nii produtsendi kui projektijuhi ametikohustusi, töö koosneb samadest etappidest nagu kultuurikorraldajal aga erinevus on selles, et lavastuskorraldaja eriala on teatrispetsiifiline ning eeldab teatri funktsioneerimise loomulise ja tehnilise poole tundmist.

Minu ülesandeks selle lavastusprojekti juures oli olla koordinaatoriks ja lüliks kõikide osakondade vahel, omada informatsiooni ja ülevaadet projekti kulgemisest, et tagada lavastusprotsessi sujuv edenemine. Tööülesandeid ja -kohustusi ei fikseeritud kirjalikult, need kujunesid välja töö käigus.

Lavastust ettevalmistava perioodi ajal oli minu ülesandeks koostada tegevuskava, tegevuste ajagraafik, koosolekute läbiviimine ja tööprotsessi ajagraafiku kontrolli all hoidmine. Prooviperioodil ja etenduste ajal koordineerisin tööprotsessi Paikuse-Reiu vabaõhulaval, informeerisin projektiga seotud inimesi pidevalt projekti täitmise käigust, lahendasin jooksvaid probleeme. Etenduste perioodi lõppedes kontrollisin lava ja taristu demonteerimist ning andsin korrastatud platsi Paikuse valla esindajale üle. Minu töö lavastusprojektiga lõppes lõpparuande koostamisega ning projekti käigus saadud kogemuse analüüsi ning dokumenteerimisega.

Minu tööülesannete hulka ei kuulunud eelarve koostamine, lepingute sõlmimine, tegelemine reklaami ja turundusega. Küll aga huvist antud valdkondade vastu osalesin ma tööprotsessi ajal lisandunud lepingute ja eelarvelise poolega.

3. LAVASTUSE VALMIMISPROTSESS

3.1. Lavastuse lähteülesanne

Idee teha Endla teatris muusikaga suvelavastust Paikuse-Reiu vabaõhulaval tekkis Endla teatri loomingulisel juhil Ingomar Vihmaril. Koostöös lavastaja ja autori Ivar Põlluga leiti, et Pärnu legendid Kuldsesest Triost on väärt rahvale meeldetuletamist. Löödi käed ja Ivar Põllu kirjutas lavastuse teksti, lõi muusika- ja lavakujunduse ning oli valmis seda ka ise lavastama. Lavastuse lähteülesannet ei sõnastatud, aga koosolekutest ja vestlustest jäi kõlama, et teatri sooviks on luua suure publikuhuviga menuk.

Esimene kohtumine toimus selle lavastuse puhul 10. oktoobril 2015 Paikuse-Reiu vabaõhulaval, kui lavastaja Ivar Põllu tutvustas suveprojekti ideed. Kohtumisel osalesid teatri poolt loomejuht Ingomar Vihmar, teatrijuht Roland Leesment, peakunstnik Liina Unt, lavastusala juht Andrus Jõhvik, pealavameister Kaido Päästel, administraator Ain Miilberg, dramaturg Anne-Ly Sova, valgusala juht Margus Vaigur ja heliala juht Siim Rohtväli. Kohal oli ka valla esindaja, kes tutvustas arendatavat vabaõhulava projekti.

Perensi järgi võiks pidada selle kohtumise analoogiks projekti käivituskoosolekut - projektirühma esimest ametlikku nõupidamist, kus jaotatakse ülesandeid ja informeeritakse projektirühma liikmeid projekti eesmärkidest ja viiakse kõik osapooled kokku (Perens 2001, lk 143). Kuna esimese kohtumise kokkuleppeid ei fikseeritud kirjalikult, siis puudub selge ülevaade koosolekul räägitust. Lavastusprotsessi käigus tuli ilmsiks, et kuna esimesel kohtumisel ei sõnastatud vastastikuseid ootusi ja võimalusi, siis puudus nt lavastajal jooksvalt selge ettekujutus tehnilistest ja finantsilistest võimalustest ning lavastuse valmimisprotsessi käigus tekkis möödarääkimisi. Hiljem, pärast etenduste toimumist, protsessi analüüsidest tõusis esile vajadus põhjalikuma eelkohtumise järele enne iga tööprotsessi algust ja tänaseks on saanud eelkohtumisest Endla teatri lavastusprotsesside loomulik osa. Projekti alustades on vajalik, et projektis osalevad pooled võimalikult varases

staadiumis kohtuksid. Teater tutvustaks seal oma ootusi lavastusele, panustamise mahtu jms ning lavastaja ja kunstnik oma võimalikke soove teatrile. Sellisele kohtumisele järgneks eelkavandite tutvustamine ja lahenduse heakskiitmisel kavandite vastuvõtt.

Eelkohtumistel mina ei osalenud, sest ei olnud veel lavastuse protsessiga liitunud ja informatsiooni nende toimumisest sain töökava koosoleku protokollidest. Lavastuse ettevalmistamise protsessiga liitusin jaanuaris 2016, siis viisin ennast kurssi eelnevalt toimunuga ja koostasid edaspidise tegevuskava. Projektiga liitudes koostasid ma kõigepealt plaani, milles fikseerisin töömeekonna ja nende ülesanded, tegevuste ajagraafiku ning selleks vajaminevad ressursid. Seejärel kutsusin kokku projekti meeskonna ja viisin läbi käivituskoosoleku.

3.2. Eelarve ja rahastus

Lavastusprotsessi rahastas Endla teater oma etendustegevuse eelarve kaudu, sest suvelavastus on üks repertuaari planeeritud osadest. Teatripoolset panust eelarves toetas piletimüügitulu, toitlustajatelt saadud renditulu, oma teatrikohviku müügitulu etenduste ajal, sponsorite ja toetajate panus.

Projekti eelarvet mina ei koostanud, sest liitusin tööprotsessi hiljem ning eelarve ja osaliste kokkulepped olid juba selleks ajaks paigas. Ma ei tegelnud eelarve koostamise ega selle juhtimisega, vaid osalesin eelarveliste valikute aruteludes ning olin asjade seisuga kursis. Kuid tööprotsessi käigus tekib tihti peale ka planeerimatuid väljaminekuid ning nende suurusjärgud tuli kontrolli all hoida ja vältida põhjendamatu väljaminekuid. Lõplik eelarve täitmine selgus peale etenduste lõppu, kui kõik tulud ja etenduste teenindamise kulud olid täpselt kokku arvestatud.

3.3. Meeskond

Endla teatri tehniline ja etendust teenindav ala jaguneb etendusala ja lavastusala, kuhu kuulub kokku 34 töötajat. Etendusala kuuluvad: inspitsient-rekvisiitorid, kostümeerijad, grimmiala, valgusala, heliala, videoala ja lavameistrid. Lavastusala kuuluvad: lavastusala juht, kostüümiala juht, õmblejad, kostüümilaenuaja, värvija-pesupesija, dekoraator-

butafoor, puusepp ja metallitööline. Endla teatris on välja kujunenud, et konkreetse lavastuse väljatoomise ja teenindamisega seotud töötajatest osalevad lisaks alajuhtidele koosolekutel ka etenduse juht, vastutav grimeeriija ja vastutav kostümeeriija.

Teatrijuht moodustas lavastusmeeskonna, kuhu kuulusid lavastaja-kunstnik, kostüümikunstnik, muusikajuht, valguskunstnik, videokunstnik. Teatri tehnilistest töötajatest vastutasid lavastuse väljatoomise eest osakondade juhid: lavastusala juht Andrus Jõhvik, kostüümiala juht Ester Kasenurm, kostümeeriija Anu Hövel, heliala juht Siim Rohtväli, valgusala juht Margus Vaigur, videoala juht Argo Valdmaa, grimeeriija Sirle Teeäär. Administratsioonist kuulus meeskonda administrator Ain Miilberg, turundusjuht Hedi-Liis Toome, dramaturg Anne-Ly Sova ja haldusjuht Kaido Lüll. Projekti toitlustusega tegeles kohviku tootmisjuht Riina Saks. Lisaks Endla teatri kohvikule pakuti võimalust kohalikel ettevõtjatel etenduste ajal oma tooteid pakkuda

Meeskond koosnes Endla teatri tehnilistest, loovtehnilistest ja administratiivtöötajatest, kes kõik täitsid oma tavapäraseid tööülesandeid. Antud olukorras ei täitnud mina inspitsient-rekvisiitori tööülesandeid, vaid vastutasin selle lavastusprojekti kulgemise eest projektijuhina.

„Pao-Pao“ projekti idee ja algatamise juures mina ei osalenud. Minu esimene ülesanne selle projekti juures oli projekti planeerimine. Projekti elutsükkel koosneb projekti üldjuhul lineaarselt järjestatud faasidest, mis hõlmavad kõik tegevused alates projekti idee tekkest kuni projekti lõpetamiseni. Projekti elutsükli faasideks on: 1) projekti algatamine, 2) projekti planeerimine, 3) projekti täitmine, 4) projekti lõpetamine. Projektijärgne tegevus ei kuulu formaalselt projekti elutsükklisse, kuid on sellega väga tihedalt seotud, kuna projekti täitmisel tuleb silmas pidada projekti tulemi edasise rakendamise võimalusi. (Normak 2011, lk 11)

Projekti jaoks tuli koostada tegevuskava, tegevuste ajagraafik, ning kutsuda kokku meeskond. Jagasin projekti tegevused teemade kaupa: mänguplats koos lavaga, etendust teenindav ala, publikuala, parkimisalad, kokkulepped, proovid ja etendused. Iga teema juurde märkisin katmist vajavad tegevused, teostajad, teostamise tähtajad, vajalikud kontaktandmed ja vastutajad. Järgmises peatükis annan ülevaate nendest teemadest lähtuvalt.

Koosolekuid läbi viies ma salvestasin seal räägitu ja pärast kirjutasin olulise üles, vajadusel jagasin seda infot osalejatele, aga regulaarselt koosoleku protokolle ma meeskonnale ei saatnud, mis oli kindlasti viga. Kuigi igaüks märkis koosolekutel endale vajaliku info ise

üles, siis arusaamatuste vältimiseks oleks pidanud olema suuline info ka kirjalikult dubleeritud ja kättesaadav kõigile osapooltele. Sisekommunikatsioon sellises tööprotsessis on väga oluline ja suuliselt vahetatud info võib ununeda ning puudub võimalus seda kiirelt üle vaadata. Eelmisel suvel Kaelase mõisa pargis etendunud suvelavastus „Werther“ tõi esile just nõrgast sisekommunikatsioonist tekkinud tööseisakute ja möödarääkimiste probleemi.

3.4. Lavakujundus

1. märtsil 2016 tutvustas Ivar Põllu, kes oli ühtlasi loo autor, kunstnik, muusikaline kujundaja ja lavastaja, lavastuse konseptsiooni ja esitles lavakujunduse kavandeid. Eesmärgiks oli teha tagasisivaade kunagise kultusansambli Kuldne Trio humoorikasse ajalukku, mille lahutamatuks osaks olid legendaarsed bändimehed ja näitlejad Jüri Vlassov ja Mihkel Smeljanski. Muusikalised etteasted olid lavastuses põimitud läbi pikantsete seikadega tollase Lydia Koidula nimelise Pärnu Draamateatri elust laval ja lava taga.

Vabaõhulavastuse juures koosneb etenduskeskkond lavast, publikualast ning etenduse teenindamiseks mõeldud alast. Lavakujunduse eesmärk oli rännata ajas tagasi ning tekitada tunne, et publik on sattunud 1990ndate aastate populaarsele Kuldse Trio suvetuuri kontserdile. Lavakujundus moodustus Reiu jõe kaldal asetsevast kontserttuuri lavast, kus erinevatel lava tasapindadel toimub näitemängu tegevus, ning seda ümbritsevast festivalialast.

Kahel pool lava olid planeeritud toitlustajate müügitelgid, mis moodustasid osa lavastuse kujundusest ja aitasid taastada toleaegete kontsertide atmosfääri. Lava oli kavandatud avatuna nii jõe kui publiku poole. Esiolgu oli lavastaja nägemus, et publik asetseb raudteetammi nõlval vaatega piki jõge, kavandite esitamiseks oli see asend muudetud ja publiku asetus toodud nõlvale vaatega jõe suunas. Vaheajal oli plaan avada publikule lavatagune jõepoolne osa, kus saaks osta suupärast ja samal ajal vaadata lava teiselt poolt. Lava jõepoolsel alumisele tasapinnale kavandati müügipunkt, kus lavastuses osalejad müüksid õlut ja suupisteid, selle kohal lava, kus toimuksid vaheajal muusikalised etteasted Kogu kujundus tervikuna pidanuks kujutama ühte Kuldse Trio tuurilava koos sinna kuuluvate toitlustajate ja esinejatega. Ka etenduse ajal võiks keegi toitlustajatest šaslõkki teha, et valitseks 1990ndate aastate vabaõhukontserdi õhkkond. Hiljem proovide käigus selgus, et sellist üleüldist melu etenduse ajal korraldada siiski ei ole võimalik, sest näitlejatel

on raske sellest kõigest üle rääkida ja etenduse kulg oleks häiritud. Vaheaja sisustamine jäi Noortestudio liikmete ja õllemüük Endla kohviku peale, kuna proovide käigus selgus, et näitlejad vajavad vaheaega teiseks vaatuseks ettevalmistumiseks ja puhkamiseks.

Kogemus etenduse juhina näitab, et kui esimest korda minnakse mängupaika ja hakkab lavakujunduse monteerimine, siis selgub, kuidas kunstniku plaanitud nägemus reaalses keskkonnas toimima hakkab. Tehnilisel meeskonnal tuleb koos kunstnikuga leida uusi lahendusi, kui kohapeal selgub, et kunstniku visiooni ei teostunud täpselt. Selle lavastuse puhul oli enamus lavakujundusest esinemislava moodultellingutest karkass, millele tehti teatri puutöökojas lisadetailid. Moodultellingu elementidest lavakarkassi koos katuse ja vihmavõrkudega koostas ja tarnis UC Rent. Hiljem, Reius lava ülesehitusel selgus, et UC Renti paigaldatud lavakonstruktsioon erines oluliselt kunstniku kavandatust, külgmised trepid olid toodud konstruktsiooni sisse, mis muutis lava mängupinna väiksemaks, ülemise tasapinna kasutamist lava konstruktsioon vastu ei peaks ning ohutuse kaalutlustel pidi Põllu loobuma oma esialgsest plaanist kasutada konstruktsiooni katust mängupinnana. Probleemiks oli ka ülemise platvormi libedus ja tehnika töökindluse oht vihma korral. Sellest sõltuvalt oli vaja lavastada ümber juba proovisaalis valminud stseenid ja paigutada need lava alumisele tasapinnale.

Kavandite vastuvõtuks ei olnud esitada veel kostüümi-, rekvisiidi-, grimmikavandeid. Hiljem selgus, et planeeritud 20 kostüümi asemel oli vaja leida ja/või õmmelda 75 kostüümi. Aega jäi napiks, kuna kostüümikunstnik ei olnud kevadel kohal. Kostüümide väljaotsimiseks oli aega 4 päeva, mis on väga napp aeg sellise mahuka töö tegemiseks. Kostüüme lisandus viimase minutini. Kõike seda tööd tehti juunikuu puhkuse arvelt.

3.5. Taristu planeerimine

Taristu planeerimisel tuli arvestada kahte ala, milleks oli publikuala ja etenduseala. Publikuala planeerimine hõlmas publiku paigutust, kohtade arvu, sissepääse, tualette, prügikaste, suitsetajate ala, esmaabi ja toitlustajate ala. Lisaks parkimise ja etendusele juhatavate viitade organiseerimist.

Etendusala kuulusid lava, näitlejate riietusruumid, grimmiruum, tualetid, tehniline ruum heli, valguse ja video tarbeks.

3.5.1. Publikuala

9. märtsil käisime lavastusmeeskonnaga Reius, et määrata lava ja publikuala proportsioonid ning mõõta maha lava ja publikuala täpne paigutus. Meeskonda kuulusid: R. Leesment, K. Lüll, K. Päästel, A. Jõhvik, A. Miilberg, S. Koppel ja lavastaja I. Põllu.

Koosolekul selgus Põllu soov paigutada toitlustajate telgid lava taha jõe kaldale, sellest tingitult muutus lava esialgne asetus ja publiku istumisala nihkus nõlval tunduvalt ülespoole ning vähenes publiku istekohtade arv.

Publikualas oli olemas looduslik tõus. Publiku istumise organiseerimiseks arutati erinevaid variante. Üheks võimaluseks oli laenutada pingid ja platvormid, millele pingid asetada maapinna ebatasasuse tõttu. Teiseks võimaluseks oli ehitada ise uued pingid. Lõpplahendusena laenutasime pingid SA Tallinna lauluväljakult, mis oli ka finantsiliselt optimaalseim. Täpsustasime publiku parkimisvõimalusi ja arutasime, kuhu paigutada etendust ettevalmistavaks tegevuseks vajaminevad telgid või soojakud.

Publiku parkimise planeerisime haljasaladele kahele poole publiku sissepääsu ja teisel pool jõge asuva juurdepääsutee äärde, sinna oli vaja parkimiskorraldajaid ja paigaldada kiiruspiirangu märgid ning viidad. Jalgrattaparkla kohandasime piirdeaia moodulitest. Personali autod parkisime puhkekeskuse nõusolekul nende alale.

Publiku sissepääsude ja piletimüügipunktide asukohad arutasin läbi administraator Ain Miilbergiga. Otsustasime tekitada kolm sissepääsu, et parklatest oleks võimalikult kiire ja mugav pääseda etendusele. Piletimüügi kohad tuli teha ilmastikukindlaks ja selleks sobisid kõige paremini kergtelgid. Uurisim telkide hindasid ja ka laenutamise võimalusi. Kaks telki laenutasime Kaitseliidust, ühe ostime juurde. Publikuteenindajate eristusriietuseks jäid varasematel aastatel kasutusel olnud erkoranžid vestid. Kavade müügiks platsil kasutasime spetsiaalset ratastega lauda, mis on ka varasemalt kasutusel olnud meie vabaõhuprojektide ajal.

Publiku transpordi jaoks mõeldud paatide maabumissild, mis esialgselt oli mõeldud ehitada teisele poole jõge paigutasime ikkagi lavapoolsele kaldale. Polnud mõistlik hakata ehitama kahte silda - lava poole oli vaja aerupaadi randumiseks ja skautri sõiduks nagunii silda. Publiku saabumise ajaks oli sinna vaja ka publikuteenindajaid.

Toitlustajate alal võinuks Ivar Põllu nägemusel olla umbes kümnekond müügitelki. Lisaks Endla kohvikule tuli kauplejaid leida kohalike toitlustusettevõtjate hulgast Esialgse plaani kohaselt pidid toitlustajate müügitelgid asetsema kahel pool lava olles osa lavastuse kujundusest. Maapinna liigse kalde tõttu aga ei olnud võimalik kauplejaid mäenõlvale paigutada ning müügipunktide asukohaks jäi lavatagune jõekallas. Põllu koostas toitlustajate müügiputkade asendiplaani ning soovitava müügitelgi visuaali-kirjelduse. Elektritoite nii lavategevuse jaoks, kui ka toitlustajatele, saime Reiu puhkekeskuse jaotuskilbist.

27. juunil vaatasime koos kohviku juhataja ja toitlustajatega ala üle ja täpsustasime, mida keegi etenduste ajal pakub. Valik oli mitmekesine ja müüdavad kaubaartiklid erinevad. Leppisime kokku, et toitlustajad saavad oma telgid ja kogu vajaliku sisustuse paigaldada 6. juulil ja 7. juulil kontrolletendusel kaubelda juba täies mahus. Veel tuletasime neile meelde, et koharent peab olema selleks ajaks tasutud. Meie poolt oli toitlustajatele elekter (pikendusjuhtmed pidid kõigil endal olema), prügivedu, puhas vesi. Vaatasime ka üle, kuhu kindlustada toitlustajaile parkla. Näitlejate hulgast oli pahameelt, et toitlustajad asuvad lavatagusel alal, näitlejate privaatteritooriumil. Lavastaja jäi endale kindlaks ja selgitas, et toitlustajad on osa lavastusest-kujundusest ja näitlejatel tuleb sellega leppida.

3.5.2. Etendusala

Etendusala all mõistan siin lava, nn lavatagust (näitlejate riietusruumid, grimmiruum, ruum heli, valguse ja video tarbeks ning abiruume (nt tualetid).

Etendusala komplekteerimisega alustasime 21. juunil, mil rendifirma Cramo paigaldas Reiu vabaõhulavale 3 soojakut, piirdeaiad ja 2 tualetti. Seekord oli peale jaanipäeva nädalavahetus ja asutused olid endale pikad pühad planeerinud ning vajalikud asjad tuli Cramost enne jaanipäeva platsile valmis tuua. Üks soojak mängupaika tehnilise meeskonna tarvis (heli, valgus, video), kaks soojakut ja kaks tualetti teisele poole raudteetammi kostüümi, grimmi ja näitlejate tarvis.

Lavakujundusega soetud probleemidest andsin ülevaate Lavakujunduse peatükist. Lisaks oli probleeme ajagraafikuga. 25. juuni hommikul kell 8:30 pidi eelneva kokkuleppe kohaselt UC Rent asuma Reius lavakonstruktsiooni paigaldama. Selgus aga, et nemad tõlgendasid kokkulepet omal moel ja saabusid platsile alles järgmisel päeval. Nii loov- kui tehniline meeskond kaotanud vajaliku päeva, millele lisandus veel vihmane 27. juuni, kus lavastaja

otsustas proovi ära jätta ja anda lisa-aega ehituseks. Teiseks ei vastanud lava lavastaja-kunstniku ootustele ja selles tuli teha mõningaid muudatusi. Lisaks kujunduseks olemisele on lava ka tehniline konstruktsioon, mis peab vastama nii valgus-, video-, kui heliala vajadustele rääkimata ohutusnõuetest. Nii oli näiteks alguses probleeme nii lava pimendamise kui lava veepidavusega. 29. juunil paigaldasid helitehnikud tehnika ja seadsid näitlejatele töökorda raadiomikrofonid. Videoprojektorit ei olnud veel võimalik paigaldada, kuna puudus truss, mille külge projektor kinnitada. Päeva jooksul saabus ka truss kohalikust helitehnika rendifirmast. Selgus, et projektorit pole ikkagi mõistlik paigaldada enne, kui on paigaldatud kaitseks ka ilmastikukindel kangas.

Nn lavataguses alas, mis on mõeldud etenduse teenindamiseks tuli kostüümid, grimm ja rekvisiit ära mahutada napile pinnale lavakonstruktsiooni sisemuses, sest selgus, et esialgselt kostüümi ja grimmi jaoks paigaldatud soojakud jäävad lavast liiga kaugemale. Algselt soovis lavastaja, et näitlejad vahetavad kostüüme laval etenduse ajal, hiljem proovide käigus selgus aga, et vahetused tuleb teha lava taga. Seega tuli enamuse kostüüme paigutada sinna. Koht tuli leida ka kostüümide kuivatuskapile ja vaheajaks mõeldud õllemüügipunktile.

Abiruumidest oli vaja lahendada lisatualeti vajadus lava taha. Suure autoga ei saanud alla lava juurde sõita, sest pinnas oli liiga pehme. Pealegi oli väga keeruline tualetti sinna paigaldada. Sama keeruliseks osutus ka tualeti tühjendamine. Otsustasin, et kui tualeti vajadus on möödapääsmatu ja näitlejad etenduse ajal ei pääse eemalolevatesse tualettidesse, siis paigaldame ühe tualeti lava taha ja seda kasutatakse ainult etenduste ajal. Oli väiksemaid seisakuid, nt Cramost laenatavad elektrikaablid toite viimiseks soojakutesse ja tualettidesse ei olnud meiega kokkulepitud ajaks peale jaanipäeva Cramosse jõudnud ja elektriiku töö lükkus edasi.

28. juunil oli esimene proov Reius koos näitlejatega. See proov kulus lavaga tutvumiseks. Lavastaja ja inspektor vaatasid koos näitlejatega kõik liikumised laval ja seal olevad võimalikud ohud üle.

Oli tehnilisi probleeme, mis mõjutasid protsessi kulgu ning tekitasid pingeid. Kuna need mõjutasid kunstilisi lahendusi, siis tundsin, et mina ei olnud pädev neid lahendama. Videokujunduses oli idee kasutada algselt LED ekraani, kui õnnestub leida rahaliselt jõukohane lahendus. Peale pakkumiste saamist selgus, et see oli siiski liiga kallis. Pealegi oli piletimüügi seis sel hetkel ebapiisav. Järgmine variant oli videoprojektsioon ekraanile. Projektsioonipind oli mõeldud lava põhitasapinna keskele nagu vaheriie. Projektsioon tuli

etendusele vastaval kellaajal ära proovida, et veenduda, kas pildikvaliteet on piisav. Kuna lavaehitus hilines, siis jäi projektsiooni proovimine planeeritust palju hilisemaks. Proovimisel selgus, et projektsioon teatri suhteliselt võimsa projektoriga jääb meie suveõhtu valguses liiga nõrgaks. Videomeistri hinnangul ebakvaliteetse pildi näitamine etendust ei toeta. Lavastaja soov oli siiski projektsiooni kasutada. Võeti uus pakkumine LED ekraanile ja kaaluti varianti teha televiisoritest ekraan, kuid mõlemad oleksid vajaliku suurusega pinna täitmiseks tulnud liiga kulukad. Lõpuks otsustati, et videolahendust ei tule, kuna ükski variant, mis oleks rahaliselt vastuvõetav, ei toiminud tehniliselt. Selle asemel pakkus Ivar Põllu välja lahenduseks prinditud vaheriide, mida valgusega värvida. Videokujundus ja teostaja nimi oli juba kavalehel ja kavaleht ka trükki saadetud - seda ei saanud enam muuta.

3.6. Lepingud, regulatsioonid

Enamus meeskonnast koosnes Endla teatri töötajatest ja nendega selle projekti tarvis eraldi lepinguid ei sõlmitud. Külalistega sõlmis lepingud teatrijuht. Toitlustajate renditingimustega tegeles kohviku juhataja, kellega koos me koostasime tüüplepingu, mille allkirjastas osapooltega teatrijuht. Hiljem lisandusid trupiga veel neli Endla Noortestuudio liiget, kes sisustasid etenduse vaheaega muusikaliste vahenumbritega, mida lavastaja esialgse nägemuse kohaselt pidid tegema trupi näitlejad.

Eraldi oli vaja taotleda Paikuse vallalt avaliku ürituse luba, kooskõlastada Maanteeametiga liiklusskeem ja korraldada juhatavad viidad ja liiklusmärgid etendustele. Veeteede Ametilt taotlesime luba jõeliikluse sulgemiseks etenduse ajal, sõlmisime lepingud koristusfirma, turvafirma ja Pärnu Veega (vesi ja välikäimlate tühjendus). Sellega tegeles teatri haldusjuht.

3.7. Turundus ja reklaam

Turundusosakonnal oli läbitöötatud ja lavastajaga kokku lepitud visioon lavastuse müügiks ja reklaamiks. Et täita Eesti rikkalikus kultuurisuves 12 etendust publikuga (istekohti üle 1000), tuli ära teha suur töö. Mina nende tööd ei juhendanud, koosolekutel arutasime jooksvalt võimalusi ja ajagraafikut. Annan ülevaate põhitegevustest selleks, et lavastuse ettevalmistusprotsessi paremini edastada.

Lavastuse reklaamimist alustati plakati ja raadioreklaamidega, hiljem lisandusid videoklipid teles, reklaamkleebised Endla dekoratsiooniautol ja väikebussidel. Reklaamklippe edastati ka Pärnus Papiniidu ristis oleval ekraanil.

Lavastuse sloganiga „Kes ei tule, see ei näe!“ ja „Pao-Pao“ logoga kleebised olid Endla väikebussidel ja veoautol. Teatri töötajad said soovi korral paigaldada reklaamkleebise ka isiklikule autole.

Mai alguses plaaniti teha ühine talgupäev, kuhu kaasata vald ja teatri töötajad, et koristada ära ja anda värske välimus etenduse platsile. Pakkusin koristuspäeva ühildada „Teeme Ära“ talgupäevaga, millega seoses oli meil võimalik kaasata meedia ning tutvustada oma plaane ning reklaamida lavastust 7. mai talgute „Teeme Ära“ raames. Paikuse vald panustas omalt poolt tööjõu, tööriistade, prügikottide, prügiveo ja talgusupiga. Teater toetas talgulistega, tööriistade ja meelelahutusliku programmiga. Talgud lõpetas muusikaline etteaste valmivast „Pao-Pao“ lavastusest. Planeeritud talgud said edukalt peetud, plats puhastatud ja üritust kajastas ka ERR.

3.8. Sponsorlus

Sponsoritena kaasasime juba eelnevates projektides osalenud head koostööpartnerid. Lisaks tuli leida vastavalt valdkonnale ka võimalikke uusi toetajaid. Amserviga tekkis teatril positiivne kontakt juba varem, kuid tookord ei tekkinud head ideed koostööks. Selle lavastusega aga sai sobitada mõlemapoolsed huvid: publikumängu abil selgitati välja teatrikülastuse võitjad 10-le etendusele, kus peale priipääsmete korraldati neile ka etendusele tulek ja minek Amservi uute autodega. Selle eest oli Amservil võimalus eksponeerida 2-3 autot etenduse piiratud publikualas. Amserv toetas ettevõtmist ka rahaliselt.

Erandlikuks toetajaks kujunes suhteliselt spontaanselt üks skautriomanik. Ivar Põllu soovis lavastuses kasutada skautrit, millega Jüri Vlassovit kehastanud Juss Haasma pidi stseeni saabuma mööda jõge. See oli mõeldud tagasivaatava meenutusena lavastusele „2000 aastat elu Eestimaal“, kus Jüri Vlassov skautriga sõitis. Läbirääkimised teadaolevate klubidega sõiduriista leidmiseks ei andnud tulemusi ja ühtäkki sõitis proovi ajal vabaõhulava juures jõel üks skauter. Kohe tärkas mõte talle koostööd pakkuda, kuid samakiirelt nagu ta ilmus, oli ta ka läinud. Õnneks tuli ta üsna pea veel tagasi ja siis lehvitasin talle otsustavalt ning väikese tutvustuse ja koostööpakkumise järel saigi käed löödud. Mees oli nii kokkulepitud

proovides kui kõigil etendustel kenasti kohal. See žest oli temapoolne toetus lavastusele, ning mingisugust vastuteenet ega tasu ta ei soovinud. Oli hea tunda, et leidub veel häid ja omakasupüüdmataid inimesi.

3.9. Prooviperiood ja etendused Reius

Selles peatükis kajastan lavastuse valmimise viimast etappi ajavahemikus 21. juuni kuni 25. juuli, milleks on lavakujunduse valmimine, proovid ja etendused Reius.

Selleks ajaks, kui tööprotsess oli jõudnud tehnilise teostamise etappi, olin mina juhtinud ja korraldanud ettevalmistusprotsessi, kohtunud Paikuse valla esindajatega, Reiu Puhkekeskuse juhatajaga, lavakonstruktsiooni ehitaja UC Rent esindajaga, pidanud regulaarselt meeskonnaga koosolekuid ning kontrollinud ajagraafikust kinnipidamist. Olin kohal ja koordineerisin töökäiku Reiu vabaõhulaval. Leppisin puhkekeskusega kokku külalisnäitlejate majutamise nende juures, nende poolt pakutava müügipunktiga seonduva ja sooduspileti võimaluse puhkekeskuse küllastajatele. Juhendasin soojakute ja tualettide paigaldamist platsile, piirdeaedade paigaldust, lavakonstruktsioonide paigaldust, publiku tarvis paigaldatava maabumissilla paigaldust. Ma saabusin platsile esimesena ja õhtul peale platsi öövalvele üleandmist lahkusin viimasena. Seda nii proovide kui etenduste ajal. Minu korraldada oli ka esietendus- ja lõpupidu. Kontrollisin, et tualetid oleksid tühjendatud ja värskendatud. Lahendasin toitlustajatega tekkinud jooksvaid probleeme. Kõik, mis platsil toimus oli minu hallata, omades kogu informatsiooni toimuva kohta. Peale viimast etendust ja lava demonteerimist ning publikuala korrastamist andsin etendusala valla esindajatele üle. Hoidsin silma peal üldisel korrashoiul, nt keelasin trupil platsil parkimise, et mitte kahjustada murupinnast kuid mõned ikkagi eirasid seda. Alale on lubatud sõita ainult etenduseks vajalike asjade transpordiks.

Oli tehnilisi probleeme, millest andsin ülevaate eelmises peatükis, aga mida ei olnud minu võimuses lahendada. Paratamatult need mõjutasid protsessi kulgu ning tekitasid pingeid.

Lisaprobleemiks kujunes see, et Ivar Põllu oli nii lavastaja, muusikaline kujundaja kui ka kunstnik ning lavakujunduse alaks oli terve plats koos lava ja publikualaga. Paratamatult ei jäänud tal lavastamise ja muusikaga tegelemise kõrvalt selleks piisavalt aega. Proovid olid pikad ja pärast proovi tegeles lavastaja veel tehniliste lahenduste leiutamise ja lavaruumis,

ning oli keeruline temaga selleks aega leida. Edaspidi tuleb arvestada inimeste mõistliku koormusega töö planeerimisel.

Seetõttu tekkis ka kommunikatsioonis ootamatuid olukordi, kus näiteks lavastaja oli vahepeal teinud otsuse, et vaheaega muusikaliste vahenumbritega sisustama pidanud noortestuudio liikmeid ta etenduses ei kasuta. Teavitasin sellest reklaamiosakonda, et kiirelt kavalehel infot korrigeerida, kui see pole veel trükki saadetud. Lavastaja lubas noortega ise rääkida ja põhjendada miks ta neid ei kasuta. Järgmisel päeval aga selgus, et ta kavatseb neid ikkagi lavastuses kasutada, kuna nendega oli teatril juba lepingud sõlmitud. Teavitasin siis reklaamiosakonda uutest arengutest.

Iga üritus, mis toimub vabas õhus, on seotud riskide ja ootamatustega. Lavastust planeerides oli otsustatud, et etendus peab toimuma iga ilmaga ja ilmaoludeks tuleb valmis olla. Arutasime lavastajaga läbi kuidas käituda ilmast lähtuvate probleemidega Saju korral hindab etenduse inspitsient olukorda ja teeb vastava otsuse, millal teha etendusse paus ja millal etendus katkestada. Lavastaja pakkus välja, et Ago Anderson, kes mängib lavastuses inspitsienti, teavitab publikut kui mingi probleem või tõrge tekib. Kui tekib olukord, et etendust ei saa jätkata, teavitab Ago olukorrast publikut ja piletid vahetatakse järgmisele etendusele. Publiku tarvis varuti vihmakeepe.

4. juulil tuli õhtuse läbimängu ajal korralik rajuj ja sadas rahet, hoovihm vaibus ja läbimäng jätkus. Selgus ka, et lavaehitis ei olnud siiski piisavalt vihmakindel ning seda tuli kilede ja teipidega kindlustada. Lava all olevad kostüümid ja tehnika said osaliselt märjaks. Hea oli, et see juhtus proovi ajal ning saime probleemi enne etenduste perioodi ära lahendada

Etenduste ajal oli publikule esmaabi andmine minu ülesandeks, selleks oli kohandatud telk koos vajalike vahenditega. Esmaabi vajati paaril korral: plaastrit kriimustusele, oli ka üks minestamine. Teadvuse kaotanud vanem naine toibus ja ta ise soovis, et ei kutsutaks kiirabi.

3.10. Tulemus

Lavastuse edukust saab hinnata mitmel moel, nt arvestades publikuhuvi, kriitikute retseptiooni ning tegijate enda rahulolu tööprotsessiga. Lavastust mängiti 12 korda Paikuse-Reiu vabaõhulaval ja seda külastas kokku 8769 vaatajat, keskmine külastajate arv 715 etenduse kohta.

3.10.1 Piletimüük ja külastatavus

Esimesel kokkusaamisel 26. jaanuaril arutasime turundusosakonnaga läbi võimaliku publiku arvu etendusele ja piletihinnad. Lähtudes publiku paigutusest prognoositi, et igale etendusele mahub esialgsete arvutuste kohaselt maksimaalselt 1850 pealtvaatajat, millest müüki pandi 1500 kohta. Hiljem arvutusi täpsustades selgus, et 917 istekohta ühele etendusele on maksimum, isegi siis tekkis probleem nähtavusega. Alvar Loog tõdeb Sirbis „Püüne kaks tasapinda toimised sujuvate pildivahetuste kasuks, kuid tagumistes ridades istujatel (iseäranis neil, kelle pikkus jääb alla 2 m ja 20 cm nagu siinkirjutajal) tuli alumisel laval toimunud tegevuse puhul piirduda juukse- ja mütsituttide balleti ning kuuldemänguga“ (Loog 2016)

Piletid läksid müüki 1. veebruaril: veebruaris ja märtsis on pileti hind 15 €; aprillist jaanipäevani 18 €; alates 25. juunist 20 €. Sülelapsed 3 eluaastani tasuta, lisaks kehtisid soodustused õpilastele ja pensionäridele. Lapse ja perepiletit ei tehtud, kuna etendus algas hilja ja ei olnud mõeldud lastele. Vaatamata sellele, et 4. eluaastast tuli lapsele osta täispilet, oli paaril etendusel siiski probleemiks väikesed lapsed, kes ei püsinud paigal ja kilkasid. Piletörid üritasid neid vaigistada, aga see erilist tulemust ei andnud.

Eelmüügist osteti väga vähe pileteid. Kommunikatsioonijuht rõhutas kokkuvõtval koosolekul, et mida vähem eelmüügist pileteid ostetakse, seda ilmatundlikumad me oleme. („Pao-Pao“ analüüs 2016). Ilma võib pidada vabaõhuetenduse piletimüügi üheks oluliseks mõjutajaks, kuna suurem osa pileteid osteti sama päeva etendusele internetist või kohapealt. Ilusate ilmadega oli publikut oluliselt rohkem. Etenduste perioodil oli kaks vihmast päeva, siis oli ka kõige väksem külastajate arv

Järeldati, et edaspidi peab täpsemalt arvestama, kui palju publikut mahub ja palju pileteid müüki panna. Prognoositud publiku huvi jäi oodatust väiksemaks. Analüüsis tõdeti, et lavastus oli mõeldud vanuselisel laiemale vaatajaskonnale, aga selgus, et noori Kuldse Trio teema ei huvitanud (Pao-Pao analüüs 2016) Nurinat oli kuulda ka lavastuse pealkirja suhtes, mille võttis kokku Veiko Märka Eesti Päevalehes: „Kõige mõttetuma pealkirjaga etendus meie teatriloo“ (Märka 2016).

3.10.2 Analüüs ja tagasiside

Kokkuvõtete tegemiseks lavastusprotsessist palusin kõigil meeskonna liikmetel anda tagasisidet nii oma tööloigu kui kogu protsessi erinevate osade toimimise kohta. Seejärel analüüsisime koosolekul saadud tagasisidet. Eesmärk oli saada adekvaatne pilt toimunust. Analüüsi tulemusel oli võimalik teha järeldused ja koostada põhjalik kokkuvõte. See on heaks aluseks järgmiste suve- ja eriprojektide korraldamisel. Projektis saadud kogemuste reaalse mõju oligi juba tunda järgmise suvelavastuse „Säärane mulk“ produtseerimisel.

Projekti lõpp on projekti ametlik lõppemishetk, pärast mida ei tehta enam kulutusi projekti eesmärgi saavutamiseks. Hästi organiseeritud projekti lõpetamisel on tavaliselt kaks eesmärki: anda kõikidest aspektidest hinnang projekti tulemusele ja fikseerida projekti käigus tehtud vead, et neid järgmistes projektides enam mitte korrata. (Perens 2001, lk. 139) Projektist tervikuna tegin kokkuvõtte, milles kajastus nii lavastusprotsessi analüüsiv osa kui ka eelarveline pool. Seda jagasin Endla üldmeilis ja kõigil teatri töötajatel oli võimalik sellega tutvuda.

Tööprotsessi kokkuvõtval analüüsikoosolekul tõdeti, et:

- edaspidi tuleb arvestada inimeste koormustega töö planeerimisel. Parem oleks edaspidi hoida lavastaja ja kunstniku funktsioonid lahus;
- kindlasti peaksid olema enne töö alustamist sõlmitud lepingud, mis sätestaksid pooltevahelised õigused ja kohustused;
- enne uue töö alustamist tuleb koos teatri tehnilise meeskonnaga kohtuda lavastuse töörühmaga. Selle eesmärgiks on tutvustada lavastajale ja kunstnikule teatri nn tellimust ja arutada läbi tehnilised võimalused. See oleks aluseks eelkavanditele;
- iga projekti puhul koostada prognooseelarve, millest lähtuda
- võimalikke lavastust toetavaid lahendusi tuleb katsetada kuni esietenduseni, mitte loobuda protsessi käigus;
- puhkust ei tohiks planeerida mahuka lavastuse väljatoomise protsessi vahele;

Näitlejate tagasiside tööprotsessile oli positiivne ja koostöö Ivar Põlluga igati meeldiv.

Tambet Seling võttis selle kokku lausudes „Kokkuvõteks oli positiivne aeg nii Reius kui proovisaalis. Tahaksin, et ka tehnilised kolleegid tunneksid seda positiivset energiat, mis etendustel publikult tuli.“ („Pao Pao“ analüüs 2016).

Juss Haasma saatis trupile tänusõnad:

Tahan veelkord tänada kõiki inimesi kes selle projektiga seotud olid.

Olgu tervitatud Endla teater, direktor, kõik kaasabilised ,riieturid, helimehed, näitlejad ja lavastaja, söögitädid, prouad, preilid, kavalierid, kaunitarid, ohvitserid

kooliplikad, koolipoisid, rätsepad ja autojuhid

Ärimehed, ametnikud, madrused ja admiralid

Kohtunikud ja luuletajad, leemekulbi liigutajad,

Karjakud ja agronoomid, kalurid ja postiljonid

Seltsimehed, esimehed, töölised ja perenaised

Pillimehed, baaridaamid, näitlejad ja advokaadid,

Doktorid ja kandidaadid, saadikud ja diplomaadid.

Oli vahva koostöö. Oli vahva lavastus. Oli lahe osaline olla. Aitähh Pärnu!

Tervitab Juss“ (Haasma 2016)

Toitlustajaid oli publikuarvu kohta piisavalt ja pakutav kaup mitmekesine. Lisatranspordina võimalus etendusele ja tagasi sõita PAO PAO paadiga toimis väga hästi. Peale etendust oli võimalus linna tagasi saada ka linnaliini bussiga nr. 40. Paikuse vald jäi koostööga rahule ja ootab meid tagasi. Liikluskorraldus oli hea ja liiklus sujuv. („Pao-pao“ analüüs 2016)

Kolmanda vaate annab kriitikute tagasiside. Lisaks tutvustustele ilmusid arvustused Eesti Päevalehes, Postimehes, Sirbis, Pärnu Postimehes ja Lääne Elus. Märka kirjutas Eesti Päevalehes et: „Pärnu suvine kultuurielu on (erinevalt muudest aastaegadest) täidetud vähenõudliku sisutühja kommertsiga. „Pao-Pao“ mõjub sellel taustal elustava ja armsa erandina. Lavastus õigustab täiega oma keskset ideed: „Oo, mulle meeldib Pärnumaa, kus te võite kokku saada Kuldse Trioga!“ (Märka 2016) Kriitilisemad olid Alvar Loog Sirbis ja Rein Veidemann Postimehes, kellest viimane nimetas lavastust „eepiliseks kammajjaaks“ (Veidemann 2016).

4. ENESEREFLEKTSIOON

Kuna lõputöö praktiline osa toimus 2016. aastal ja lõputöö kirjaliku osa esitamine alles kaks aastat hiljem, siis tööprotsessi vältel pidasin regulaarselt tööpäevikut ja lindistasin kõik lavastusmeeskonna koosolekud. See andis parema ülevaate olukorrast ja võimaldas juba protsessi käigus oma tegevusi analüüsida.

Projektijuhil ametikohustusi täitma asudes ei olnud mul võimalust lähtuda ametijuhendist, kus oleksid olnud minu tööülesanded fikseeritud. Teatris puudus varem selline ametikoht ja mina asusin projektijuhil ametit looma juba väljakujunenud töösuhetega keskkonnas. Amet on projektipõhine, uut töökohta ei loodud. Tööd alustades toetusin koolis õpitud teoreetilistele teadmistele ning varasemale töökogemusele Endla teatris.

Kui ma antud pakkumise vastu võtsin, õppisin alles teisel kursusel ja kultuurikorralduslikud ained olid mul läbimata. Sel hetkel aga tundsin ennast piisavalt kindlana projekti juhtima asuma. Etendusprojektide korraldamise põhitõdedega olin kokku puutunud läbitud ainetes: ettevõtlik etenduskunstides, kus tutvusime etenduskunstide alase projekti loomise ja planeerimisega, eelarve koostamisega ja erinevate lepinguvormidega; loovettevõtja baaskursus, mis lõppes äriplaani koostamise ja kaitsmisega; lavatehnoloogia, kus anti ülevaade lavamehhanismidest ja lavatehnika terminoloogiast, tutvustati lavaruumis kasutatavaid kaasaegseid tehnoloogiaid; lavastuse produktsioon, mis andis baastadmised ja -oskused iseseisvaks lavastuse produktsiooniks projekti vormis ning ülevaate etenduskunstide alase töökeskkonna korralduslikest regulatsioonidest

Kuigi teoreetilised teadmised lavastusprojektist ja praktiline kogemus teatritööst olid mul olemas, siis kõige selle rakendamine täiesti uues ametis ei olnud nii lihtne nagu alguses arvasin. Endla on repertuaariteater ja struktuuri järgi on iga lüli lavastuse väljatoomise protsessis kaetud ning minu ülesandeks projektijuhina oli hoida kogu protsessi kulgu kontrolli all. Juba väljakujunenud süsteemis tuli hakata aretama uut ametit ja projektijuhil

olemasolu oli alguses meeskonnale harjumatu. Kõik olid harjunud toimetama iseseisvalt ning koosolekud ja aruandlus tundusid ajakulukad ja mitte vajalikud

Enda nõrkuseks pean kogemuse puudumisest tulenevalt ebakindlust, inimestele usaldatud ülesannete täitmist oleksin pidanud rohkem jooksvalt kontrollima. Probleemide lahendamisel ja otsuste vastuvõtmisel rohkem usaldama enda valikuid, lähtudes seejuures olukorrast ja meeskonna ettepanekutest. Nii tegutseda, et kõik rahul oleksid, on praktiliselt võimatu ja projektijuhina tean ja tunnen mina kõige paremini olukorda tervikuna - seega ka lähtun otsuste ja valikute tegemisel ikkagi tervikpildist. Kõige suurem energia kulus inimestega suhtlemisel ja rahulolematustega tegelemisel. Vabaõhulavastus ongi eriolukord ja tingimused nii näitlejatel kui tehnilisel personalil ei pruugi olla samad, mis statsionaaris. See oli minu jaoks esmakordne kogemus ja võtsin kõike liiga isiklikult, seega ebaprofessionaalselt. Veel oli mul selgusetu, kas projektijuhina peaksin sekkuma sisulistes asjadesse, nagu lavastaja soov Noortestuudio noori kasutada ja siis jälle mitte kasutada ning videoprojektsiooni tehnilise teostusega seotud probleemid.

Protsessi käigus õppisin ma oma aega paremini planeerima ja hindama vastutuse olulisust sellistes olukordades. Kui alguses oli kõigil harjumatu, et info ja tegutsemine peab toimuma läbi projektijuhi, siis lõpuks jäeti palju lahtisi otsi minu sõlmida ja vastutada. Üritasin kõiki probleeme kiirelt lahendada, aga targem oleks kõigepealt leida parim lahendus ja siis tegutseda. Need, kelle töö oli paremini organiseeritud minu kui projektijuhi olemasolu tõttu, olid tänulikud ja tunnistasid sellise ameti vajalikkust statsionaarist eemal etenduvate lavastuste juures. Oli ka neid, kelle töö otseselt minu tööst ei sõltunud või pigem tekitas lisakohustusi (kedagi informeerida oma tegemistest vms)

Oli nii tehnilisi, kui sisulisi probleeme, tähtaegadest mitte kinnipidamist, emotsionaalset pinget projektimeeskonnas. Kõike oli korraga liiga palju ning väsimus ja emotsionaalne pinge tekitasid stressiseisundi, mida ma endale projektijuhina aga lubada ei saanud. On ju projektijuht just see, kes meeskonna käivitab ja emotsionaalselt motiveerib.

Kuigi ma ei olnud projekti juures päris algusest peale ja ei koostanud ise eelarvet, ning lepinguid, sain ma selle protsessi jooksul lavastusprojekti toimimisest hea ülevaate. Eelarvega viisin ennast kurssi projekti jooksul ning kontrollisin sellest kinnipidamist. Lepingutega puutusin kokku toitlustajate lepingute koostamisel ja prooviperioodi käigus liitunud Endla Noortestuudio lepingute ja töötasu määramisel.

5. KOKKUVÕTE

Käesoleva loov-praktilise lõputöö kirjalikus osas andsin ülevaate Endla teatri suvelavastuse „Pao-Pao. Kuldse Trio lood“ valmimisest ning analüüsisin ennast projektijuhi rollis. Lavastust mängiti 12 korda vahemikus 8.-24. juuli 2016. Paikuse-Reiu vabaõhulaval ja seda külastas kokku 8769 vaatajat.

Teatris puudus varem selline ametikoht ja mina asusin projektijuhi rolli juba väljakujunenud tööjaotusega keskkonnas. Tegemist ei ole eraldi püsiva ametikohaga, vaid funktsiooniga, mida teatri töötaja täidab ühe lavastusprotsessi jooksul. Liitusin protsessiga hiljem, viisin ennast kurssi eelnevalt toimunuga ja koostasın edaspidise tegevuskava. Projektiga liitudes koostasın ma kõigepealt plaani, milles fikseerisin töömeeonna ja nende ülesanded, tegevuste ajagraafiku ning selleks vajaminevad ressursid. Peamised raskused olid seotud kokkulepete fikseerimatuse, erinevate osapoolte erinevate ootuste ning ka harjumusega töötada koos projektijuhiga. Tehnilisi ja korralduslikke küsimusi lahendasın jooksvalt vastavalt olemasolevale infole ning teadaolevatele eesmärkidele. Tööd alustades toetusın koolis õpitud teoreetilistele teadmistele ning varasemale töökogemusele teatris. Kuigi koolis omandatud teoreetilised teadmised lavastusprojektist ja praktiline kogemus teatritööst olid mul olemas, siis kõige selle rakendamine täiesti uues ametis ei olnud nii lihtne nagu alguses arvasın. Töös tõin välja lavastusprotsessi valmimise etappide kaupa, kirjeldades iga etapiga seotud tegevusi ja probleeme ning enda panust sellesse protsessi. Analüüsisın lõpptulemust ja enda osa projektijuhi ametikoha loomisel ning täitmisel.

Projektijuhina nägin ma lavastuse valmimise protsessi tervikuna ja see aitas mul paremini mõista enda kui inspiendi rolli selles. Olles juba pikka aega teatris töötanud arvasın, et olen tööprotsessiga piisavalt kursis, aga iga lüli ja etapi eripära sai mulle selle töö käigus palju selgemaks. See oli minu esimene kogemus projektijuhtimises, töö käigus arenesın ja sain hea praktilise kogemuse, õppisın ennast paremini tundma ja oma tegevusi analüüsima

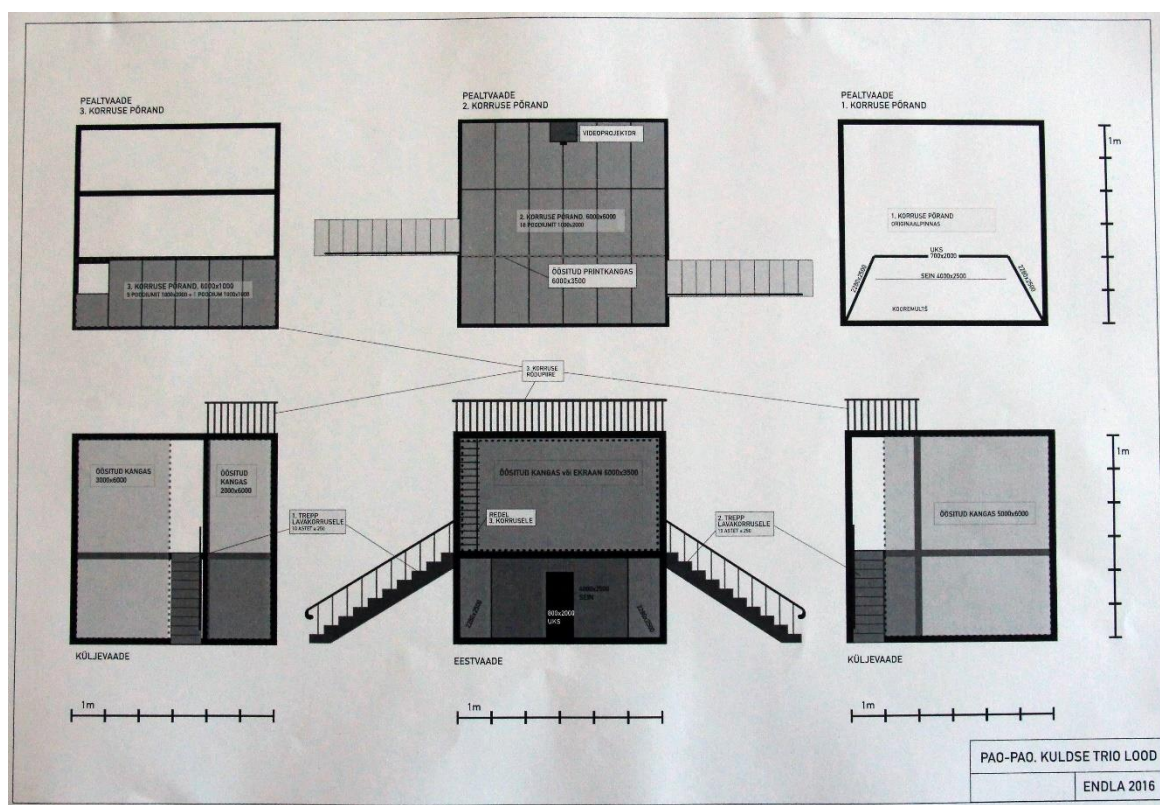
Tööperioodi kokkuvõtval analüüsikoosolekul tõdeti projektijuhi vajalikkust suuremate ja keerukamate lavastusprojektide juures, mis erinevad oluliselt teatri tavapärasest tööruutimist. Selle kogemuse tulemusel näitas projektijuhi roll oma olulisust ja vajadust ning on nüüdsest abiks suveprojektide korraldamisel.

KASUTATUD ALLIKAD

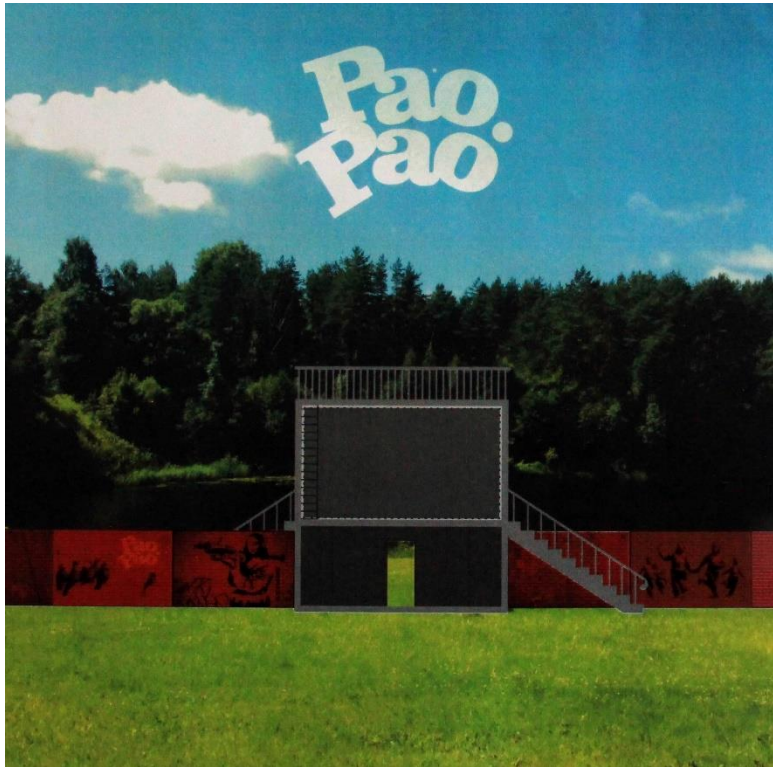
- Eesti Teatriagentuur. *Teatristatistika andmebaas*. <http://statistika.teater.ee/stat/main>
- Endla 2018. SA Endla Teater. www.endla.ee, (18.04.2018).
- Endla teater 2015 „*Wertheri*“ *tehniline analüüs*. Dokument autori valduses
- Endla teater 2016. „*Pao-Pao. Kuldse Trio lood*“ *analüüs*. Dokument autori valduses.
- Haasma, J 2016. Kiri. Autori valduses
- Märka, V. 2016. *Kõige mõttetuma pealkirjaga etendus meie teatriloo*s, – EPL 13.07 <http://digileht.epl.delfi.ee/kultuur/koige-mottetuma-pealkirjaga-etendus-meie-teatriloo?id=75054033>, (10.05.2018)
- Loog, A 2016- *Preestri ja prostituudi prooviabielu*. – Sirp 14.08. <https://kultuur.err.ee/313313/alvar-loog-preestri-ja-prostituudi-prooviabielu> (10.05.2018)
- Normak, P. 2011. *Projektijuhtimine*. Tallinn: Tallinna Ülikool
- Perens, A. 2001. *Projektijuhtimine*. Tallinn: Külim
- Rakvere teater. *Projektijuhi ametijuhend*. Dokument autori valduses
- Tallinna Linnateater. *Projektijuhi töökuulutus*. <http://linnateater.ee/uudisvoog/uudised/tallinna-linnateater-otsib-projektijuhti> (18.05.2018)
- TÜVKA Etenduskunste osakond 2014. Lavastuskorraldaja eriala, <https://vimeo.com/151565754>, (10.04.2017)
- Upan, S. *Pealelend – Ivar Põllu*, „*Pao-Pao*“ *lavastaja*. – Sirp 08.07. <http://sirp.ee/s1-artiklid/teater/pealelend-ivar-pollu-pao-pao-lavastaja/>, (10.03.2018)
- Veidemann, Rein 2016. *Eepiline kammajaa*. – Postimees 11.07. <https://kultuur.postimees.ee/3760999/eepiline-kammajaa-kuldsest-triost> (18.05.2018)
- Vanemuine. *Produtsendi ametijuhend*. Dokument autori valduses

LISAD

Lisa 1- Lavakujunduse tehnilised joonised

Lisa 2 - Lavakujunduse visuaal maastikul

RAAM
neljapunktilisest trussist
kaetud õõsitud reklaamkangaga

PÖRAND
poodiumiplaadid
toeks truss iga 2m tagant

KATUS
poodiumiplaadid kõnnitava osa all.
OSB või poodiumiplaadid mittekõnnitava osa all
toeks truss iga 2m tagant
kaetud õõsitud reklaamkangaga (vihmakindel)

1m
AED
standardtsed piirdeaiad 3,5 x 2 m.
publikutõusu poolt kaetud telliskiviimitatsiooniga.
lisatud grafiti
jõe poolt kaetud musta reklaamkangaga.
prinditud reklaam, avanevad jõe poole

PUTKAD
lavast kaugemad piirdeaiad on tagaseinaks
putkadele ja telkidele, mis toidavad publikut
enne, vaheajal ja pärast
šassiõkiahjud jms tossavad kogu etenduse ajal

Lisa 3 - Fotod lavastusest „Pao-Pao. Kuldse Trio lood“

Foto 1- Kavandite vastuvõtmine (autor Silja Koppel)

Foto 2 - Lavakujunduse makett (autor silja Koppel)

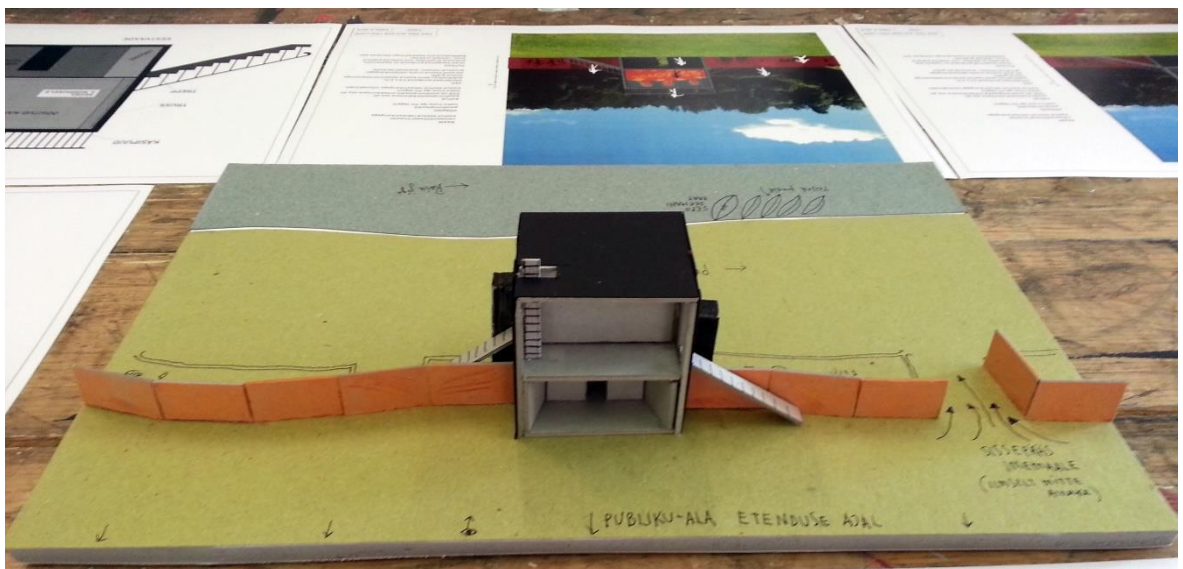

Foto 3 - Mängupaiga mõõtmise Reius (autor Silja Koppel)

Foto 4 – Mobiilsed riietus- ja grimmiruumid (autor Silja Koppel)

Foto 5 - Paatide maabumissild (autor Silja Koppel)

Foto 6 - Proov Reius (autor Silja Koppel)

Foto 7 - Lava koos publiku istumisalaga (autor Silja Koppel)

Foto 8 – „Pao. Pao. Kuldse Trio lood.“ etendus Reius (autor Silja Koppel)

Foto 9 - Etenduse vaheaeg jõepoolsel publikualal (autor Silja Koppel)

Foto 10 - Jalgrattaparkla (autor Silja Koppel)

Foto 11- Publiku parkimisala (autor Silja Koppel)

Foto 12 - Ühispilt peale viimast etendust Reius (Autor Silja Koppel)

Lisa 4 - „Pao-Pao.Kuldse Trio lood“ meediakajastus

Eelkajastus

- 7.07.2016 [Endla teater toob suvelavastusena publiku ette „Pao-Pao. Kuldse Trio lood“](#) (Ester Vilgats, ERR)
- 7.07.2016 [Kuldse Trio lood ehk Kuidas teha muusikalist kujundust tükile muusikutest](#) (Keiu Virro, Eesti Päevaleht)
- 5.07.2016 [„Pao-Pao“ proovis saab nalja ja muusikat](#) (Liina Laanes, Pärnu Postimees)
- 1.07.2016 [Kuidas Juss Haasma suvelavastusse sattus](#) (Pärnu Postimees)
- 1.07.2016 [Intervjuu Juss Haasmaga](#) (KalendeR2, Raadio 2)
- 28.06.2016 [„Pao-Pao. Kuldse Trio lood“ alustas Paikuse-Reiul peaproovidega](#) (Menu, ERR)
- 7.06.2016 [Kuldse Trio lugu Radaris](#) (Kanal 2, alates 22.45)
- 15.05.2016 [Jüri Vlassov meenutab Kuldse Trio kõrgaega: kõik ilus lõppes Eesti Vabariigi tulekuga](#) (Delfi Publik)
- 15.05.2016 [Jüri Vlassov Kuldse Trio tekkeloost: meile meeldis Mihkliga peeti juua ja lollusi lindistada](#) (Hommik Anuga, ETV)
- 8.05.2016 [Kuldse Trio lugu tehti vabaõhuetenduseks](#) (Reporter, Kanal 2)
- 7.05.2016 [Galerii: Reiu vabaõhulava korrastajaid üllatasid vahvad esinejad](#) (Pärnu Postimees)
- 7.05.2016 [Galerii: kümned tuhanded inimesed osalesid Teema ära talgupäevadel](#) (Aktuaalne Kaamera, alates 4.25)
- 1.02.2016 [Kuldse Trio kuulsaks saamise lugu jõuab suvel vabaõhulavale](#) (Pärnu Postimees)
- 1.02.2016 [Endla toob lavale loo Kuldse Trio tekkimisest](#) (Kultuur, ERR)

Järelkajastus

- 19.07.2016 [„Pao-Pao. Kuldse Trio lood“ Pärnu teatri Endla suveetendus Paikuse Reiu vabaõhulaval](#) (<http://kultuuritarbija60.blogspot.com.ee/>)
- 19.07.2016 [Kuldne elav edu- ja ajalugu](#) (Ille Rohtlaan, Pärnu Postimees)
- 18.07.2016 [Banaani pole vaja...](#) (Andrus Karnau, Lääne Elu)
- 14.07.2016 [Kõige mõttetuma pealkirjaga etendus meie teatriloo](#) (Veiko Märka, Eesti Päevaleht)
- 12.07.2016 [Eepiline kammajaa Kuldsest Triost](#) (Rein Veidemann, Postimees)
- 9.07.2016 [Gerda Kordemetsa kommentaar](#) (Vikerhommik, Vikerraadio)
- 9.07.2016 [Kuldne Trio: me ei ole end kunagi lauljateks-muusikuteks pidanud, pigem artistideks](#) (Katariina Rebane, EPL)
- 9.07.2016 [Galerii: „Pao-Pao. Kuldse Trio lood“ esietendus tõi kohale sajad suvised teatrisõbrad](#) (Pärnu Postimees)
- 8.07.2016 [Nädalalõpusaade: Kuldse Trio laulud Reiu vabaõhulaval](#) (Kaupo Meiel, Pärnu Postimees)
- 8.07.2016 [Galerii ja video: Teatrilavale jõudsid Kuldse Trio legendaarsed lood ja laulud](#) (Elu24, Postimees)

SUMMARY

In this final creative practical thesis I provide an overview of making the Endla theatre's summer production "Pao-Pao. The Tales of the Golden Trio" and analysed my work as the project manager. There were 12 performances from 8th to 24th of July in 2016 at the Paikuse-Reiu open-air stage with the total visitors of 8760.

Endla is a repertory theatre with a long history. The position of a project manager did not exist in the past and I took up the role in an already established working environment. It was a temporary position to be filled by theatre employee for a single production. I joined the process later, but familiarized myself with the project and drew up a plan of action. In the plan I put together the members of the team and their tasks, the time schedule and the required resources. The main difficulties lied within unfixed and thus unclear agreements, the different expectations of the involved parties and also in not being used to work without a project manager. When I started in this position I leaned on the theoretical and practical knowledge that I had gained from the school and on my previous experience in the theatre. But despite of all the knowledge and experience everything was not as simple as I had expected.

The thesis describes the activities and problems of the production process step by step and shows my contribution on each stage. I analyse the final result and my part in carrying out – and partly creating - the functions and duties of the project manager.

As a project manager, I saw the entire production as a whole, and it helped me to better understand my role as a stage manager. Having a long career in the theatre I assumed that I was familiar with all the details in the work process, but I learned a lot during this time as a project manager. I gained a valuable practical experience and also learned a lot about myself and how to analyse my actions.

Everybody acknowledged in the final meeting that this position is crucial when it comes to more complicated productions that differ significantly from day to day theatre projects. As

a result of this experiment the project manager proved to be important and therefor will be a part in the future summer productions.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, **Silja Koppel**,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda poolt loodud teose „**Vastloodud projektijuhi ameti täitmine repertuaariteatris lavastuse „Pao. Pao. Kuldse Trio lood“ näitel**“, mille juhendaja on Liina Unt, EKA;

- 1.1 reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi Dspace lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi Dspace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, **21.05.2018**